

stoji kip Vadiana, humanista, pesnika in reformatorja iz XVI. stoletja. Na Dunaju je bil učenec Matije Hvalleta iz Vač, katerega se je tudi spominjal v svojih delih. Kakor smo malo vedeli o Vadianu, nam je posebej pripravljen ogled knjig v Biblioteki Vadiani ob razlagi razbistril mnoge nepoznane stvari. Vadian je moral potovati po Koroški, Gorenjski, Kranjski in Primorski, kot pričajo njegovi zapisi o Slovincih. Sanktgallenska knjižnica sodi med najbogatejše mediavelistične knjižnice; menda še ni raziskano gradivo, ki bi utegnilo govoriti o jugoslovanskem področju. Od tod nas je pot vodila čez Avstrijo v domovino.

Slavisti, ki dolga leta sodelujejo pri strokovnih izletih, so bili mnenja, da je bil ta najuspešnejši, pisan in vsebinsko izredno bogat. Gotovo gredo zasluge sedemdesetletnemu profesorju Slodnjaku, ki je z mladeniško vnemo pripravil dopise, poskrbel za vodiče in ves čas tudi sam predaval ter kljuboval utrujenosti in napornemu tempu skrbno pripravljene poučnega izleta. Udeleženci so si stroške plačali sami. Prav bi bilo, ko bi šole vsaj del stroškov povrnile. Kompas je storil vse, kar je bilo mogoče. Bržčas bo uspeh tega poučnega izleta spodbudil na isto pot še druge slaviste.

I. Gedrih  
Tehnična srednja šola

## O POLOŽAJU UČITELJEV MATERINSKEGA JEZIKA IN KNJIŽEVNOSTI

Zadnji dan kongresa v Budvi (11. oktobra 1969) so udeleženci razpravljali o položaju slavistov na naših šolah. Uvodni referat je imel Jovan Čađenović iz Titograda. Na podlagi podatkov iz vseh republik je obravnaval položaj učiteljev na šolah I. in II. stopnje, profil učiteljev, ki ga dajejo višje šole in fakultete, novi sistem srednjega izobraževanja, problem zaposlovanja, strokovno usposobljenost in gmotni položaj učiteljev.

Po odstotku nestrokovnih učiteljev za materinščino je Slovenija takoj za Bosno in Hercegovino (BiH 50 %, Slovenija 40 %), najmanj pa jih je v Srbiji (27,5 %). Osnovne šole imajo največje razlike v pogojih in rezultatih dela (mesto — vas). Najboljši položaj ima materinščina v gimnazijah, kjer ima osrednje mesto v kompleksu družbenih ved. Slabše je na štiriletnih strokovnih šolah (manjše število tedenskih ur, slabša kvalifikacijska struktura učiteljev). V poklicnih šolah je ne samo nizek odstotek strokovno usposobljenih učiteljev (50 % do 60 %), ampak tudi negativen odnos mnogih učencev do materinskega jezika in književnosti, češ da so se prišli učiti stroke. Predvsem pa je težava v novem učnem načrtu, po katerem je treba obravnavati poleg jezika in književnosti še osnove umetnosti, za kar se učitelji v svojem študiju niso pripravljali. Ta načrt je nesprejemljiv, ker po njem učitelj književnosti amatersko podaja posamezna področja umetnosti, za katera so imeli učenci v osnovni šoli strokoven pouk. Materinščina in književnost je dovolj celovit predmet, in mu ni treba nič dodajati.

Referent je ugotovil znaten napredek v modernizaciji pouka, zlasti književnosti, pa tudi pouk pismenosti je postal sistematičen in racionalen. — Profil učiteljev, ki se usposablja na naših fakultetah, in v skladu s potrebami sodobne šole in zahtevami znanstveno-raziskovalnega dela. Študijski načrti so prenatrpani, časa pa premalo. Dve leti študija na pedagoških akademijah, posebno pri dvopredmetnih skupinah, je premalo. Za študij jezika in književnost se ne odločajo najboljši maturantje, kar še otežuje kvaliteten študij; velik odstotek študentov, ki so bili pri maturi ocenjeni z dobro oceno, je bil prvo leto ocenjen na pedagoških akademijah in fakultetah pri pismenih izpitih z negativno oceno.

Metodiki odmerjajo veliko pozornost v Zagrebu, kjer se posebna katedra ukvarja z znanstveno raziskovalnim delom, pripravljanjem študentov za učiteljski poklic in strokovnim usposabljanjem učiteljev srednjih šol. Podobno je v Beogradu, kjer je diplo-

mirala že prva skupina podiplomcev. — Referent je nadalje ugotovil, da v večini republik ni sodelovanja učiteljev osnovnih in srednjih šol z učitelji na fakultetah, kar negativno vpliva na delo prvih kot drugih. Strokovno izpopolnjevanje učiteljev je pretežno prepuščeno učiteljem samim; le na Hrvaškem predstavlja nov program kontinuirano nadaljevanje izobraževanja: prvi cikel je namenjen začetnikom, drugega prireja prosvetno-pedagoška služba v sodelovanju z učiteljskimi šolami in drugimi ustanovami. (Podobno bo tudi v Sloveniji, op. p.)

Ob koncu je referent razpravljal še o materialnem in družbenem položaju učiteljev; odvisen je od vrste šole, stopnje šolske kvalifikacije, v dobri meri tudi od položaja delovne organizacije, ta pa od materialnega položaja komune, v kateri je šola. Merila mnogih izobraževalnih skupnosti so nivelatorska, in ne priznavajo razlike v normi tedenskih ur posameznih strok in predmetov. V Srbiji, Bosni in Hercegovini ter Črni gori imajo učitelji slavistično normo za 1 do 2 uri na teden. Ni prav, da so učitelji z višjo pedagoško šolo in fakulteto (v Srbiji) in celo s srednjo izobrazbo (v Sloveniji na poklicnih šolah) enako nagrajeni; to vodi k degradaciji strokovne izobrazbe in bo imelo daljnosežne negativne posledice. Referent je opozoril na misel, izraženo na mednarodni konferenci Unesca v Parizu (5. 10. 1966): »Ni mogoče zanikati, da so faktorji, kakor sta položaj, ki se prizna učiteljem v družbi, in spoštovanje njihovega poklica, v veliki meri odvisna od ekonomskega položaja učiteljev.«

Predlogi:

- Slavistom naj se zmanjša tedenska norma na 18 ur. (V Črni gori je ponekod že tako.)
- Zveza slavističnih društev naj ne zanemari problema zaposlovanja svojih članov.
- Pouk jezika in književnosti naj se personalno ne druži s poukom osnov umetnosti.
- Študij na fakultetah in višjih šolah naj ustreza potrebam sodobne šole.
- Fakultete naj sodelujejo z osnovnimi in srednjimi šolami.
- Pri plačah je treba upoštevati strokovno izobrazbo, posebne pogoje dela in rezultate učiteljevega prizadevanja.
- Strokovna društva naj učiteljem pomagajo pospeševati učni proces in izboljšati njihov gmotni in družbeni položaj.
- Republiška slavistična društva naj bodo v živih in neposrednih stikih.

Čadenovičevemu referatu je sledilo šest koreferatov. Od Slovencev je imel koreferat Janez Sivec.

Na občnem zboru je bilo določeno, da jugoslovanski odbor slavističnih društev sestavljajo predsednik, tajnik, blagajnik in predsedniki vseh republik; vsako društvo pa določi še enega člana v upravo (za Slovenijo sta Joža Mahnič in Jože Toporišič). Sklepi, ki jih sprejme več ko polovica delegatov vseh republik, so obvezni za vsa republiška društva. Skupščina je predlagane spremembe sprejela in slednjič izvolila novo upravo, katere sedež bo naslednja tri leta v Beogradu. Predsednik je postal Dimitrije Vučenov.

Mira Medved  
Pedagoška akademija  
Maribor

## GRADIVO

### VABILO K SODELOVANJU NA GRADNIKOVEM SIMPOZIJU

*Slavistično društvo Slovenije* vabi svoje člane, zlasti slovstvene zgodovinarje, da bi sodelovali na *Gradnikovem simpoziju* v Novi Gorici, 26. septembra t. l., s problemskimi temami, ki jih zanimajo. Referati naj bodo tehtni, zgoščeni in napisani ter naj ne presejajo 20 minut branja. Prosimo, da svoje sodelovanje s temo vred čim prej prijavite tov. prof. dr. Marji Boršnikovi, Ljubljana, Rimska c. 20.

Obenem društvo vabi svoje članstvo in vso slovensko kulturno javnost, da bi sodelovala pri snujanju se *Gradnikovem zborniku* z njegovimi pesmimi, pismi, fotografijami, gradivom ali spomini. V zborniku bomo seveda objavili tudi vse referate s simpozija. Tudi prispevke te vrste pošiljajte, prosimo, na zgornji naslov.

Joža Mahnič,  
predsednik SDS